

ANGLIA SI NORMANDIA

Cucerirea Normanda, din 1066, a dat Angliei o clasa stapanitoare noua si straina. Regii normanzi au creat o monarhie puternica, implicand si Anglia in ambitiile lor dinastice pe continent.

Dupa ce l-a invins pe Harold in batalia de la Hastings, Wiliam Cuceritorul (1066-1087), s-a incoronat la Westminster, fiind recunoscut rege de „parlament” anglo-saxon. Acesta i-a legitimat pozitia, insa nu putea ascunde faptul ca s-a suit pe tron prin intermediul fortei, distribuind prazile de razboi sustinatorilor sai.

Totusi, Wilhelm a fost capabil sa se foloseasca de faptul ca putea controla intreaga tara. El a pastrat o mare portiune de pamant pentru el insusi, impartind ce ramasese in parcele mici, astfel incat proprietatile supusilor sai erau prewa imprastiate pentru a constitui o amenintare puternica.

Astfel, monarhia normanda a Angliei a fost mult mai puternica decat majoritatea monarhiilor de pe continent, iar in 1066 Wilhelm a reusit sa obtina un juramant de credinta de la toti vasalii din tara cu implicatia nefeudala ca loialitatea lor era in primul rand fata de coroana, iar apoi fata de lorzii de la care aveau pamanturile.

Din acest motiv monarhia engleza a fost foarte puternica comparata cu alte state feudale. Totul continua sa depinda de personalitatea regelui insusi, insa autoritatea coroanei era inca usor subminata de problema succesiunii la tron, sau cand un copil sau o personalitate necunoscuta ocupa tronul.

Cavalerii calari in armuri erau de neinlocuit in camp deschis, dar securitatea era asigurata mai ales prin construirea de castele. Acestea ofereau protectie impotriva atacurilor neastepate, serveau drept resedinte pentru lorzi, iar prin dimensiunile lor simbolizau suprematia in fata srainilor.

Cea mai mare parte a castelurilor normande timpurii erau construite din lemn, ridicate in graba din motive de securitate, si a trecut inca un secol de la apitia castelurilor de piatra.

Desi normanzii dominau ordinea sociala, iar franceza devenise limba exclusiva a curtii, a claselor sociale superioare, fiind folosita in cele mai importante opere literare, Anglia anglo-saxona nu era inca eliminata. Metodele anglo-saxone de administratie si impozitare au supravietuit; la fel s-a intamplat si cu sistemul guvernamental local, cu serifii, tribunalele, juratii si districtele. Acestea erau principalele surse de informatii pentru celebra Carte a judecatii de apoi, o cronica realizata in fiecare district, in care figurau toate resursele regatului condus de regele Wilhelm si completata in 1086.

In timpul domniei lui Wiliam al doilea (1087-1100), Anglia si Normandia au fost pentru scurt timp separate, insa fiul cel mai tanar al lui Wiliam Cuceritorul, Henry I (1100-1135), a devenit regele Angliei, iar in 1066 acesta a preluat si conducerea Normandiei de la fratele sau.

Asemenea predecesorilor sai, Henric a intarit in mod constant autoritatea coroanei engleze. Realizarile sale au fost insa amenintate in momentul in care fiul sau Wilhelm s-a inecat in timpul unei calatorii cu Corabia Alba (1120). Singura sa mostenitoare directa era fiica sa Matilda, iar in aspra societate masculina din acele timpuri nu era cu putinta ca o femeie, oricat ar fi fost de desteapta sa se impuna.

Hotarand ca fiica sa sa il urmeze la tron, Henric i-a silit pe baroni sa o recunoasca pe Matilda ca succesoare a sa , maritand-o cu unul dintre cei mai puternici nobili francezi, Geoffrey de Anjou. Dar, dupa moartea regelui, a aparut inca un pretendent la tron. Stefan de Blois, nepotul lui Henric si stranepotul lui William Cuceritorul, i-a convins pe baroni si Biserica sa-l sprijine, fiind incoronat sub numele de regele Stefan (1135-1145). Acesta si-a facut repede atat de multi dusmani incat sa o incurajeze pe Matilda sa-si revendice propriile sale drepturi, urmand apoi ani intregi de razboi civil, in care averi ale ambelor parti erau epuizate rapid. Stefan a supravietuit inasa autoritatea regala-si o data cu ea legea si ordinea-decaseru in asemenea masura incat domnia a ajuns sa fie considerata o simpla anarhie.

In 1153 cand Henric, fiul Matildei, in varsta de 20 de ani, a sosit in Anglia, a fost intampinat cu speranta de sepranta si entuziasm. El si Stefan au cazut de acrd ca Stefan sa domneasca pana la sfarsitul vietii, avandu-l pe Henry drept succesori. In anul urmator, Henry al II-lea (1154-1189) a devenit primul rege al dinastiei Angevin. Fiind unul dintre cei mai importanti monarhi englezi din Evul Mediu, Henry a restabilit ordinea, a supus nobilimea, a creat un serviciu civil deosebit de eficient, a impus o serie de impozite, a caror plata a inceput sa inlocuiasca obligatia feudala de serviciu personal.

Un aspect important al cresterii autoritatii regale a fost modul in care tot mai multe cazuri erau prezentate spre judecata curtii unde beneficiau de o judecata mai dreapta decat5 la curtile lorzilor locali. Curtile bisericilor erau, de asemenea, nesatisfacatoare, deoarece orice raufacator care putea pleda pentru „beneficiul clerului” primea o sentinta foarte usoara chiar si pentru cele mai grave crime.

Pentru a pune capat acestor proceduri precum si altor privilegii clericale, Henry l-a numit pe prietenul sau, cancelarul Thomas Becket, in functia de Arhiepiscop de Canterbury. Insa, dupa ocuparea postului, Becket a devenit sustinatorul Bisericii, urmand o lupta inversunata. Influentati fiind de niste cuvinte ale regelui spuse la suparare, patru cavaleri l-au asasinat pe Becket in Catedrala Canterbury (1170). Dupa moartea acestuia, Henry a fost silit sa-si ceara iertare pentru propria sa vina indirecta si sa faca concesii. Desi si-a redobandit in mare parte autoritatea asupra Bisericii Engleze, tribunalele clericale si-au pastrat independenta pentru inca 3 secole si jumătate.

Proprietatile luo Henry se intindeau cu mult in afara Angliei si Normandiei. A obtinut prin forta o supunere nominala din partea Scotiei, iar in 1171 a poposit in Irlanda, unde a fost recunoscut Lord al acestieia. Mai presus de toate, mostenirea din partea dinastiei de Anjou si casatoria cu Eleonora de Aquitania l-au facut stapan peste o suprafata a Frantei mai intainsa decat a regelui Frantei. Totusi, acest imperiu a produs vrajba intre regii francezi, chiar mai serioasa decat opozitia anglo-normanda.

Fiul lui Henry, Richard I (1189-1199), cunoscut sub numele de Inima de Leu a fost considerat de catre contemporanii sai un mare razboinic, ce si-a castigat faima in timpul celei de-a Treia Cruciade (1182-1192). Istoricii de mai tarziu, inasa, au fost mai putin entuziasti, subliniind faptul ca Richard isi neglija regatul, folosit doar in scopul finantarii aventurilor sale in strainate. Printre acestea a fost capturarea si intemnitarea lui in Germania (1192-1194), cand se intorcea de la Cruciada si pretinderea unei sume mari pentru rascumpararea sa.

La intoarcere, Richard s-a luptat in Franta cu tovarasul sau cruciat Filip II. Insa a murit, doborat de o sageata, in timp ce conducea asediul unui castel nesemnificativ in cadrul unei dispute mai putin importante.

Pe patul de moarte, Richard l-a numit succesor pe fratele sau Ioan (1199-1216), laegera sa fiind sustinuta de baronii din Anglia, Normandia si Aquitania. Insa o parte di Angevini il preferau pe nepotul lui Ioan, tanarul Arthur de Brittany, iar Filip[al Frantei a profitat de ocazie, sustinandu-l si slabind astfel „imperiul” Angevin. In timpul luptei care a urmat, Ioan a reusit sa-l captureze pe Arthur. S-a crezut ca moartea acestuia, survenita dupa un an (1205), a fost provocata de Ioan.

O figura admirata cum era cea a regelui Richard ar fi putut inlatura orice indoiala intr-un asemenea caz, mai ales datorita faptului ca moartea lui Arthur rezolvase convenabil disputa pentru succesiune. Insa, desi Ioan era un rege competent si nicidecum ticalosul din legenda, intotdeauna pare sa apara ceva legat de personalitatea sa, ce inspira neincredere, toate proiectele sale fiind sortite pieirii.

In orice caz, repulsia generala provocata de moartea lui Arthur a subrezit sprijinul pe care se baza Ioan in razboiul ce a urmat impotriva regelui francez, care acucerit rapid regatul Normandiei si toate celelalte pamanturi ale Angevinilor din nordul raului Loara.

In ciuda acestei lovituri adusa prestigiul sau, Ioan s-a implicat intr-un nou conflict. Dupa o disputa intre rege si calugarul din Canterbury referitoare la alegerea unui arhiepiscop in 1207, Papa Inocentiu III a respins candidatii ambelor parti, numindu-l in functie pe propriul sau ales, Stephen Langton.

Ioan a refuzat sa-l accepte. Asemenea monarhilor de pretutindeni, regele a considerat ca el trebuie sa aiba primul cuvnt in alegerea inaltului cler, de vreme ce, in Evul Mediu, Arhiepiscopul de Canterbury era una dintre personalitatile marcante ale regatului. Ioan il considera dusman pe Langton.

Fara un compromis intre rege si papa, curand problemele s-au agravat. In 1208, Papa Inocentiu a impus Angliei o interdictie, inlaturandu-i pe englezi din serviciul Bisericii. Totusi, Ioan a sfidat neincetat papalitatea pana in anul 1213, cand Inocentiu l-a detronat, permitand invazia lui Filip al II-lea al Frantei. Nefiind sigur pe sprijinul celor de acasa, Ioan a decis sa se supuna. In consecinta, l-a considerat pe papa stapanul sau feudal, aducandu-I omagii pentru Anglia si Irlanda.

De asemenea, Ioan a format o coalitie anti-franceza cu cei din familia Fleming si cu Sfantul Imperat Roman. Insa, o infrangere dureroasa in batalia de la Bouvines (1214) a pus capat pentru totdeauna sperantelor sale de a recupera pamanturile pierdute din nordul Loirei. Dupa aceasta infrangere trista, opozitia impotriva regelui Ioan in Anglia a culminat intr-o mare criza constitutională.